

жает наиболее репродуктивное население Украины. ВИЧ-инфекцией поражено почти 30 тыс. детей.

ІНТЕГРАЛЬНИЙ КРИТЕРІЙ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ-ОПЕРАТОРА

Ю.С. Лис

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

Стрімка автоматизація та комп'ютеризація праці значно вплинули на сучасну трудову діяльність людини, що призвело до підвищення вимог до людини-оператора. Наслідками цього можуть бути розвиток професійних захворювань та травматизм. В цих умовах дослідження проблеми адаптивних можливостей людини набуває особливої значущості, оскільки морфофізіологічні особливості людини, які сформувалися протягом тривалого періоду еволюції, не можуть змінюватися з такою ж швидкістю, з якою змінюються технологічні процеси і навколишнє середовище.

В професійній діяльності людини-оператора в системі «людина-машина-середовище» велике значення мають психофізіологічні можливості людини. Дослідження психофізіологічних механізмів, які характеризують адаптаційні можливості людини, їх психічну стійкість до стресогених факторів, рівновагу психічних станів, резистентним здібностям організму людини дає змогу провести оцінку здоров'я людини-оператора. Під час підвищення ефективності роботи оператора і зниження аварійних ситуацій, що відбуваються з вини людини, особливу увагу приділяють проблемі адаптаційних можливостей. Значення адаптації, на сам перед, полягає в збереженні біологічного гомеостазу, що являє собою сукупність стійких станів, підтримуваних в організмі. **Адаптаційні можливості організму можна розглядати, як інтегральний критерій здоров'я.** Існують методи кількісної оцінки витривалості людини, одним із яких є визначення адаптаційного потенціалу, що відображає ступінь динамічної рівноваги органі-

зму людини з навколишнім середовищем. Адаптаційний потенціал є одним із компонентів людського потенціалу.

Дослідження адаптаційних можливостей людини-оператора на даному етапі є не тільки важливою проблемою теоретичної й прикладної психофізіології, а й безпеки життєдіяльності людини-оператора. Забезпечення безпечної трудової діяльності в умовах постійних змін у системі «людина-машина-середовище», призводить до використання організмом резервних можливостей, які відображають багаторівневу адаптаційну систему готовності людини-оператора до успішної професійної діяльності.

ШЛЯХИ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У ЗОНАХ РАДІАЦІЙНИХ АВАРІЙ

О.І. Богатов, С.В. Мінка

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Аварія на японський АЕС Фукусіма-1 у березні 2011 р. відкрила нову сторінку масштабних катастроф, пов'язаних з потраплянням значних кількостей радіонуклідів у довкілля. Безпосередньо з забрудненої зони біля зруйнованої АЕС були евакуйовані приблизно 80000 мешканців. На території станції за даними експертів на 19.09.2013 р., знаходиться 500000 м³ радіоактивної води. Ситуація на АЕС за прогнозами фахівців стабільно важка. Аварія стала черговим етапом перевірки систем захисту населення в умовах радіаційної катастрофи.

Метою статті є аналіз шляхів захисту населення у зонах радіаційних аварій.

При ліквідації аварії Японської АЕС Фукусіма-1 у 2011–2013 р. можна відмітити ряд важливих особливостей, які необхідно враховувати населенню України: